

ANNA ORZECZOWSKA,
TADEUSZ FELIKS

DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZENIA PRZYJACIOŁ ZIEMI GDOWSKIEJ

(przykład krzewienia regionalizmu oraz pielęgnowania tradycji)

Pamięć jest niezbędnym składnikiem małej ojczyzny. Pozwala nam zachować ją we wspomnieniu, nawet jeżeli utracimy z nią kontakt bezpośredni. Jak długo żyjemy i gdziekolwiek jesteśmy, pozostaje ona częścią naszej tożsamości, naszym znakiem identyfikacyjnym. Ma to szczególną wartość dziś, bowiem dla wielu ludzi ich miasto, ich region, ich mała ojczyzna stanowią tarczę, niszę, pożądaną osłonę przeciw gwałtownym postępowi niwelującej wszystko globalizacji, jako że ludziom potrzebna jest świadomość, iż mogą mieć na coś wpływ, a tego przekonania pozbawiają ich gigantyczne, przytłaczające siły uniformizacji.

Ryszard Kapuściński

Mała ojczyzna to miejsce, w którym żyjemy, mieszkamy i z którym jesteśmy szczególnie związani uczuciowo – rodzinnie, sąsiedzko, przez przyjaźnię, a także przez naszych przodków. Bierzymy udział w jej rozwoju społecznym i gospodarczym. Staramy się zachować dziedzictwo kulturowe naszej miejscowości i jej bliskiej okolicy, jako naszą tradycję, dla przyszłych pokoleń. Tak być powinno w codziennej, powszechnej praktyce, jednak nie często spotykamy osoby, dla których regionalizm i lokalny patriotyzm są troską o znaczeniu nadrzędnym. Zdarzają się jednak, o czym na terenie naszej małej ojczyzny zaświadcza fakt powstania Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Gdowskiej i jego pionierska, na wielu polach, działalność. Jest ona dobrym przykładem właściwie pojętego propagowania własnych korzeni, tradycji oraz identyfikowania się ze swoim miejscem urodzenia, zamieszkania i regionem. Powołane ono zostało przez krąg osób, dla których te wartości miały ogromne znaczenie i którym leżało na sercu przyspieszenie rozwoju cywilizacyjnego gminy.

Stowarzyszenie formalnie rozpoczęło swoją działalność 26 listopada 1992 roku, tak więc obecnie weszło w szesnasty rok swego istnienia. Pierwsze zebranie Komitetu Założycielskiego odbyło się dnia 29 maja 1992 r. w budynku Liceum Ogólnokształcącego w Gdowie. Odczytany został wtedy projekt Statutu Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Gdowskiej oraz określono główne kierunki działań publicznych. Można je w skrócie określić następująco: zaznajomienie swoich członków i społeczności lokalnej, w tym szczególnie dzieci i młodzieży, z historią, tradycją, dorobkiem kulturalnym oraz gospodarczym Ziemi Gdowskiej i najbliższych okolic, otoczenie szczególną dbałością miejsc, które na trwałe

wpięły się w historię naszej małej ojczyzny, podejmowanie inicjatyw mających na celu rozwój gminy Gdów w dziedzinach kulturalnej, gospodarczej oraz podejmowanie działań na rzecz obudzenia patriotyzmu lokalnego, poczucia dumy i umiłowania Ziemi Gdowskiej. Postanowiono także zająć się szerzeniem wiedzy ekologicznej oraz wspierać działania z zakresu ochrony środowiska naturalnego i popularyzować walory turystyczne Gdowa i okolic.

Po wpisaniu Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Gdowskiej przez Sąd Wojewódzki w Krakowie do rejestru organizacji pozarządowych, ukonstytuował się zarząd, na którego czele, jako prezes, stanął Tadeusz Kulig, z którego inicjatywy organizacja powstała. Skład personalny pierwszego Zarządu Stowarzyszenia przedstawiał się następująco: Tadeusz Kulig – prezes, Józef Stachnik – wiceprezes, Jan Pilch – wiceprezes, Marek Świeży – sekretarz, Teresa Kąkol – skarbnik, Adam Baran – członek zarządu, Wojciech Gracz – członek zarządu, Zdzisław Sroka – członek zarządu, Anzelm Skowronek – członek zarządu.

Rada Gminy Gdów, uchwałą nr XXV/190/92 z dnia 10 grudnia 1992 roku przystąpiła do Stowarzyszenia. Wtedy też przyznano z budżetu gminy 1 mln zł (przed denominacją, czyli faktycznie 1000 zł) na jego działalność.

W kolejnych latach Stowarzyszenie powiększyło się o dziesięciu członków zwyczajnych i pięciu wspierających. Od 1993 r. rozpoczęły się działania na rzecz rozwoju gminy Gdów. Sukcesem została zwieńczona inicjatywa, której celem była telefonizacja Gdowa. Podjęto także inicjatywę remontu i konserwacji zabytkowych cmentarzy z czasów I wojny światowej. Zrealizowano prelekcje związane z powstaniem krakowskim i bitwą pod Gdowem. Stowarzyszenie wydało także widokówki, które obrazowały walory turystyczne gminy.

W roku 1994 kontynuowano realizację zadań oraz działania podjęte w roku poprzednim. Podjęto nowe inicjatywy. Zorganizowano rozgrywki szachowe, wystawy malarskie Pawła Włodka, Mateusza Sadło, Ewy Cebuli. Odbył się wieczór poetycki, na którym poetki ludowe z Pierzchowa zaprezentowały licznie zgromadzonej publiczności swoją twórczość. W związku ze zbliżającymi się rocznicami 200-lecia powstania Legionów Polskich¹ we Włoszech (09.01.1797) oraz napisania *Mazurka Dąbrowskiego* (*Pieśń Legionów Polskich* – prawykonanie 16.07.1797) – Stowarzyszenie zorganizowało zebranie swoich członków, którego celem było wybranie odpowiednich do rangi rocznic i swoich możliwości form obchodów.

W 1995 roku odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze. Po trzech latach działalności nadszedł czas podsumowania i, zgodnie ze statutem, wyboru nowego zarządu Stowarzyszenia, które wtedy liczyło siedemnastu członków, w tym dwu wspierających. Nadal organizowano cieszące się dużym zainteresowaniem rozgrywki szachowe, a także turnieje piłki siatkowej. Z okazji zbliżającej się 150-tej rocznicy bitwy pod

¹ Legiony Polskie we Włoszech, Legiony Dąbrowskiego, oddziały polskie walczące w l. 1797–1807 u boku wojsk francuskich i sprzymierzonych z nimi wojsk włoskich. Powstały na mocy umowy z rządem Republiki Lombardzkiej. Umowa ta została zawarta z inicjatywy gen. J.H. Dąbrowskiego. Plan utworzenia Legionów polskich został poparty przez Napoleona Bonapartego, ówczesnego dowódcę armii francuskiej (*Encyklopedia historyczna*, Warszawa 1993, s. 501).

Gdowem² wydano widokówki okolicznościowe, dotyczące tego ważnego, zwłaszcza dla mieszkańców gminy, historycznego wydarzenia. Dzięki naszym staraniom na terenie gminy miał miejsce IV Zlot „Młodej Polonii”. W 1996 roku Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Gdowskiej uczciło pamięć poległych w ostatniej bitwie Powstania Krakowskiego. Na uroczystość, oprócz mieszkańców gminy, przybyło 16 delegacji młodzieżowych i politycznych oraz 14 pocztów sztandarowych Ochotniczych Straży Pożarnych. Odnowiony został kopiec – mogiła powstańców wraz z cokołem, na którym, pod krzyżem, jest alegoryczna rzeźba cierpiącej Polski, z orłem, który przysiadł u Jej stóp – znajdujący się na gdowskim cmentarzu. Dzięki tej mogile i jej patriotycznej symbolice, to miejsce wiecznego spoczynku stanowi prawdziwą nekropolię narodową. Stowarzyszenie otacza także inne zabytkowe grobowce swoją opieką i dbałością konserwatorską. Dzięki temu nekropolia gdowska budzi coraz większe zainteresowanie turystów – miłośników historii.

Rok 1996, poza obchodami 150-rocznicy bitwy pod Gdowem, był dla Stowarzyszenia czasem spotkań popularnonaukowych i edukacyjnych. Jego członkowie brali udział w licznych sesjach historycznych, organizowanych w Bochni i Wieliczce. Był to okres ciekawych spotkań i wymiany doświadczeń. Nawiązane zostały kontakty ze Stowarzyszeniem Kulturalnym w Krzeszowicach oraz w Krakowie. Wtedy też rozpoczęła się współpraca ze Stowarzyszeniem Miłośników Tradycji *Mazurka Dąbrowskiego*. To jedyna w Polsce organizacja pielęgnująca tradycję hymnu polskiego. Z inicjatywy prezesa Tadeusza Kuliga przygotowywano się do wmurowania kamienia węgielnego w Pierzchowcu pod nowy kopiec w miejscu gdzie stał dwór Dąbrowskich. W nim przyszedł na świat wielki patriota, nigdy nie pobity na polach walk dowódca, uwieczniony w naszym narodowym hymnie.

Placząca Ojczyzna — alegoryczna rzeźba kamienna odrestaurowana z inicjatywy Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Gdowskiej

² Podczas powstania krakowskiego (rewolucja narodowowyzwoleńcza) 26 lutego 1846 roku miała miejsce bitwa pod Gdowem (teren ówczesnej Galicji). Wojska austriackie dowodzone przez płka L. Benedeka rozbiły oddział powstańczy płka A. Suchorzewskiego. Powstańców wydano na pastwę zbuntowanych chłopów towarzyszących Austriakom. Poległych w bitwie pochowano poza cmentarzem, na rozkaz austriacki, dla ich pohańbienia. Dopiero w 1906 r., 50 lat po tamtych krwawych wydarzeniach, przeniesiono szczątki doczesne 154 powstańców na teren cmentarza, usypano nad nimi kopiec. Tę zbiorową mogiłę wieńczy alegoryczna rzeźba kamienna przedstawiająca Placzącą Ojczyznę. Dzięki Stowarzyszeniu Przyjaciół Ziemi Gdowskiej rzeźba ta w 2003 r. została poddana gruntownej renowacji i konserwacji.

Rok 1997 to przede wszystkim prace związane z jubileuszem 200-setnej rocznicy powstania hymnu narodowego. Już drugi rok SPZG współpracuje ze Stowarzyszeniem Miłośników Tradycji Mazurka Dąbrowskiego. Razem biorą udział przy pracach związanych z odbudową kopca. Pierwszy kopiec mieszkańcy Pierzchowa i okolicznych wsi usypali w XIX wieku, dokładnie w 1872 roku. W czasie II wojny światowej został przez Niemców zniszczony. W efekcie działań Tadeusza Kuliga, Urząd Gminy w Gdowie odkupił działkę pod usypianie nowego kopca. Jego uroczyste odsłonięcie odbyło się 7 IX 1997 r. Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Gdowskiej otrzymało pamiątkowy medal za trud i poświęcenie włożone w prace nad odbudową kopca Jana Henryka Dąbrowskiego i przygotowanie uroczystości związanej z jego otwarciem. Medal odebrał prezes SPZG – Tadeusz Kulig.

Również w tym roku Zarząd Stowarzyszenia wspólnie z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Gdowie, zorganizował po raz pierwszy w gminie obchody świąt państwowych. Członkowie SPZG wraz z pracownikami GOK-u zadbali o odpowiednią oprawę historyczną uroczystości, zgromadzili mieszkańców gminy pod pomnikami upamiętniającymi ważne dla Polaków wydarzenia historyczne, przypominali młodzieży losy ich przodków, którzy walczyli o wolną Ojczyznę.

Nasze Stowarzyszenie zwróciło uwagę społeczności i władz gminy na konieczność renowacji obelisku upamiętniającego ofiary II wojny światowej, tym bardziej, że w tym czasie został on zdewastowany przez wandalów zbierających złom. Z pomnika tego, stojącego w centrum Gdowa, skradziono dwie rozety odlane z brązu. Renowacja miejsc pamięci narodowej wymaga znacznych nakładów finansowych, w związku z czym SPZG zwróciło się o pomoc, czyli dotację celową do Urzędu Gminy w Gdowie. Równocześnie członkowie Stowarzyszenia rozpoczęli kwerendę kapliczek i przydrożnych figur sakralnych na terenie gminy. Na podstawie jej wstępnych wyników ustalono, które z tych obiektów zabytkowych, będących w większości kunsztownymi dziełami anonimowych kamieniarzy, pilnie wymagają renowacji połączonej z zabiegami konserwatorskimi. Jako zadanie pierwszoplanowe określono jednak renowację cmentarzy, poległych w I wojnie światowej żołnierzy armii austro-węgierskiej, w Cichawie i Niegowici oraz pomnik w Marszowicach. W odróżnieniu od przydrożnych kapliczek i figur świętych, wykonanych przez rzemieślników-kamieniarzy, cmentarze wojenne z ostatnich lat istnienia c.k. Austrii, są dziełami sztuki, projektowanymi przez najwybitniejszych artystów polskich, węgierskich, słowackich, czeskich, niemieckich i austriackich, zgromadzonych w Wydziale ds. Grobów Wojskowych przy Komendzie Garnizonu w Krakowie, którzy działali twórczo od 1915 roku – do końca wojny³.

Stowarzyszenie jeszcze w tym roku rozpoczęło wstępne prace i podjęło rozmowy z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Rozpoczęto także energiczne starania o uzyskanie odpowiednich środków finansowych niezbędnych do renowacji tychże zabytkowych obiektów.

³ Szerzej: A. K r o c h, *O Szwejku i o nas*, Nowy Sącz, 1992; rozdział *Piękne odpoczywanie*, s. 94–11. Ich cmentarne dzieła zostały dokładnie skatalogowane w: R. B r o c h, H. H a u p t m a n n, *Westgalizische Heldengraber* [Zachodniogalicyskie groby bohaterów], 1918.

Kontynuowana była działalność oświatowa. Organizowano wycieczki do miejsc upamiętnionych w historii regionu. W tych edukacyjnych wyprawach wzięło udział ponad 250 uczniów. Młodzież poznawała historię swojej małej ojczyzny i uczyła się regionalizmu. Temu celowi służyły także różne konkursy dla uczniów szkół z całej gminy – przykładowo, jednym z zadań konkursowych, było napisanie eseju nt.t: „Czym jest dla mnie Gdów?”. Prowadzone były prace renowacyjne na cmentarzach w Cichawie i Niegowici, bo Stowarzyszenie uzyskało na ten cel dotację z Urzędu Wojewódzkiego. W tym samym czasie umieszczono odtworzone rozety na pomniku w Gdowie, a także tablice informujące o historii kopca-grobowca powstańców krakowskich na gdowskim cmentarzu. Dużym osiągnięciem było zrealizowanie dokumentacji opisowej i fotograficznej miejsc historycznych w Gdowie i okolicy. Członkowie SPZG dokładnie je scharakteryzowali, doszukując się w archiwach i źródłach naukowych dokładnych informacji. Okazało się, że na terenie gminy znajduje się wiele miejsc o barwnej historii, a także owianych niezwykłymi legendami.

W połowie roku powstała w Stowarzyszeniu Sekcja Miłośników Gdowa, którą stworzyli: Tadeusz Feliks, Marek Świeży, Władysław Niewiarowski oraz Marian Badura. Sekcja postawiła sobie ambitne zadanie przyspieszenia rozwoju miejscowości przez konkretne inicjatywy gospodarcze i społeczne. Na czele sekcji stanął Tadeusz Feliks.

Rok ten przyniósł zmianę w zarządzie Stowarzyszenia: Tadeusz Kulig zrezygnował z pełnienia funkcji prezesa, lecz nadal uczestniczył w jego pracach. Nowym prezesem został Tadeusz Feliks. Podjęto decyzję o działaniach lobbingowych na rzecz przyspieszenia skanalizowania całej gminy. Podobną inicjatywę podjęło Stowarzyszenie na rzecz remontu ulicy Łapanowskiej w Gdowie. W związku z rosnącą liczbą mieszkańców, zwrócono uwagę na konieczność uporządkowania numerów domów, bądź nadania nazw ulicom gdowskim. Stowarzyszenie zaproponowało gminnym władzom opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego centrum Gdowa.

Ten rok to także burzliwe dyskusje dotyczące podziału gminy na dwie odrębne jednostki: gminę Gdów i gminę Niegowić. Dla dążących do secesji głównym argumentem był precedens historyczny: do roku 1976 istniały dwie gminy Gdów i Niegowić. Stowarzyszenie brało aktywny udział w burzliwych dyskusjach dotyczących tej sprawy, starając się pomóc w wyborze najlepszego dla mieszkańców rozwiązania. Emocje były szczególnie wielkie, gdyż był to czas przygotowań do samorządowej kampanii wyborczej. Ostatecznie zwyciężył rozsądek, poparty racjonalną argumentacją członków Stowarzyszenia – gmina nie została podzielona.

Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Gdowskiej określiło na swój użytek programowy, kierunki rozwoju gminy Gdów. Uznano, że należy dążyć, aby Ziemia Gdowska stała się bazą turystyczno-rekreacyjną dla Krakowa i nie tylko, a także do wykorzystania zalety lokacyjnej, jaką jest znajdujące się w centrum Gdowa skrzyżowanie dawnych szlaków handlowych: południe–północ i wschód–zachód. Zwrócono także uwagę na potrzebę poprawienia bezpieczeństwa w samym Gdowie. Tak określone kierunki działań postanowiono realizować przez najbliższe lata.

W 1998 r. ważnym sukcesem Stowarzyszenia było utworzenie przy Szkole Podstawowej w Gdowie gabinetu dentystycznego dla młodzieży szkolnej. Zgłoszono to, jako osiągnięcie organizacji pozarządowej, do konkursu Pro publico bono. SPZG uzyskało wyróżnienie i podziękowanie za utworzenie gabinetu, który służy dzieciom z całej gminy.

Stowarzyszenie zamówiło tablice, które w listopadzie 1998 r., w 80-tą rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości umieszczono na frontonie budynku Szkoły Podstawowej w Gdowie. Upamiętniły one ważne działania niepodległościowe sprzed I wojny światowej. Liczne grono patriotycznej młodzieży gdowskiej, zorganizowanej w Towarzystwie Gimnastycznym „Sokół”, pod kierownictwem ówczesnego dyrektora szkoły – Konstantego Jasielskiego, zostało przeszkolone przez Michała Grażyńskiego na terenach nad Rabą z zakresu podstawowej służby wojskowej i weszło w struktury Polskiej Organizacji Wojskowej. Młodzież ta zasiłała później Legiony Józefa Piłsudskiego.

W dniu 20 lutego 1999 roku Stowarzyszenie wystąpiło do Sądu Wojewódzkiego w Krakowie, o zatwierdzenie nowego statutu, który akcentował przede wszystkim działalność w dziedzinie kultury. Wybrany został nowy zarząd: Tadeusz Feliks – prezes, Marian Matuszyk – wiceprezes, Marian Badura – sekretarz, Laszko Papp – skarbnik, Anzelm Skowronek – członek zarządu. Lata 1999–2001 to kontynuacja prac związanych z kultywowaniem regionalnych tradycji i dbaniem o dziedzictwo historyczne swojej małej ojczyzny. Z inicjatywy SPZG zostały wykonane i wmurowane we frontową fasadę budynku Urzędu Gminy w Gdowie tablice z brązu z płaskorzeźbionymi podobiznami dwu wybitnych gdowian: Ludwika Solskiego i Michała Grażyńskiego⁴.

Wspólnie z Gminnym Ośrodkiem Kultury w 2000 r. zorganizowana została wystawa fotografii przedstawiających Gdów sprzed kilkudziesięciu lat. Ekspozycja starych zdjęć w GOK-u cieszyła się wielkim zainteresowaniem mieszkańców gminy i turystów. W tym czasie Stowarzyszenie wystąpiło z koncepcją nadania praw miejskich Gdowowi. Przywołano na tę okoliczność fakt, iż w 1272 r. pojawiły się pierwsze pisane wzmianki o Gdowie, co by świadczyło, że miejscowość wtedy właśnie powstała, czyli w 2002 roku przypadłaby 730 rocznica założenia miejscowości. Pomysł nie spotkał się z akceptacją Rady Gminy i dlatego dalsze działania w tej sprawie nie zostały podjęte. W tym roku SPZG zorganizowało wybory miss Gdowa i powiatu wielickiego.

⁴ Ludwik Solski (1855 -1954) wł. Ludwik Napoleon Sosnowski – wielki polski artysta teatru: aktor i reżyser, dyrektor scen polskich. Urodził się w Gdowie, gdzie spędził dzieciństwo. Sławę i popularność przyniosła mu rola Starego Wiarusa w *Warszawiance* Stanisława Wyspiańskiego. W latach 1955-1956 opublikowano dwa tomy jego *Wspomnień*. W 1954 roku został uhonorowany doktoratem honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Michał Tadeusz Grażyński (1890–1965) – urodzony w Gdowie, wybitny działacz niepodległościowy, społeczny, polityczny, harcerski, doktor filozofii i prawa UJ. Wstąpił w 1918 r. do powstającego Wojska Polskiego, przygotowywał plebiscyt na Spiszu i Orawie, oddelegowany na Śląsk brał udział w II i III Powstaniu Śląskim. Będąc członkiem sztabu III Powstania przygotował logistycznie zwycięską bitwę pod Górą Św. Anny, największy sukces militarny śląskich powstańców (słynny, batalistyczny obraz Wojciecha Kossaka, upamiętniający tę wiktoria!). Po przewrocie majowym, z poręki Marszałka został wojewodą śląskim. Zbudował tam polskie szkolnictwo, od podstawowego po średnie, stworzył polską formację kultury wysokiej: Muzeum Śląskie, Teatr Śląski, Instytut Pedagogiczny i osobiście sprawował mecenat nad regionalnym, polskim środowiskiem literackim oraz artystycznym. Był wieloletnim przewodniczącym ZHP w Polsce. W 1938 roku ambasador Wielkiej Brytanii w Polsce, Howard Kennard powiedział, że „Grażyński należy do niewielu wybitnych osobistości w obecnej polityce polskiej”. We wrześniu 1939 r. otrzymał tekę ministra propagandy. Na emigracji mieszkał w Londynie i działał w tamtejszym środowisku polonijnym. Fundusz Małych Grantów im. Michała Grażyńskiego upamiętnia jego nazwisko.

W roku 2001 Stowarzyszenie przygotowało cykl wycieczek autokarowych dla młodzieży szkolnej. Program obejmował miejsca historyczne, pamięci narodowej oraz duże obiekty gospodarcze w gminie Gdów i najbliższej okolicy jak i inne interesujące obiekty współczesne. Do takich można zaliczyć dom Tadeusza Kantora w Hucisku, obok którego znajduje się betonowe krzesło-pomnik, mające 14 metrów wysokości. Postawiono je w piątą rocznicę śmierci artysty. Poza tą osobliwością, uczniowie zwiedzili zaporę na Rabie w Dobczycach i utworzony przez nią zbiornik wody pitnej dla Krakowa, Cichawę, Niegowić (gdzie stoi przed kościołem wybitne dzieło rzeźbiarskie – pomnik młodego wikarego Karola Wojtyły, dłuta słynnego Romano Pelloniego z Capri), Krakusowice, Wiatowice oraz miejsca historyczne w samym Gdowie.

Wtedy też rozpoczęto zbieranie informacji i materiałów o rodzinach gdowskich, jak i poszczególnych osobach biorących udział w walkach narodowo-wyzwoleńczych, a także zaangażowanych w działania dla dobra swojej małej ojczyzny. Korzystano ze wspomnień pana Marcina Ciężarka, doskonale znającego historię współczesną gminy Gdów. Gimnazjaliści gdowscy wzięli udział w zajęciach pokazowych na Wydziale Fizyki i Elektroniki Akademii Górniczo-Hutniczej. Wycieczka została w całości sfinansowana ze środków Stowarzyszenia.

W roku 2002 Stowarzyszenie wystąpiło do gminy, powiatu i województwa o dotację na gruntowną renowację i konserwację pomnika Powstańców Krakowskich. Wszędzie, niestety, spotkaliśmy się z odmową. Nie powstrzymało to działań renowacyjnych. Członkowie SPZG zorganizowali w dniu Wszystkich Świętych zbiórke pieniędzy przed cmentarzem. Kwestowali na rzecz odbudowy pomnika i kopca. W bardzo złym stanie była również oryginalna w formie, kamienna kapliczka wotywna znajdująca się przy ul. Krakowskiej na terenie posiadłości państwa Zastawniaków.

W 2003 roku usilne starania przyniosły efekt i SPZG uzyskało środki finansowe od Marszałka Województwa Małopolskiego oraz Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, dzięki czemu kopiec i pomnik Powstańców Krakowskich poddane zostały gruntownej renowacji. Stowarzyszenie postawiło w centrum Gdowa (obok Komisariatu Policji) skarbonkę. Pieniądze w ten sposób uzyskiwane od mieszkańców, przeznaczone były w całości na renowację pomników lub kapliczek.

W tym czasie Stowarzyszenie zajęło się istotnym problemem z zakresu ochrony środowiska. Zauważono, że oczyszczalnia ścieków w Dobczycach, zaczyna zanieczyszczać wodę w rzece Rabe. W wyniku naszych działań, sprawę udało się pozytywnie załatwić. Nadal jednak nie załatwiona była przez władze samorządowe sprawa nazw ulic w Gdowie, co bardzo utrudniało, przy całkowicie chaotycznej numeracji poszczególnych posesji, dotarcie pod konkretny adres. Gdów się rozrastał i chaos się powiększał. Stowarzyszenie wzięło sprawę w swoje ręce. Wspólnie z Radą Solecką Gdowa ustalono koncepcję nazewnictwa ulic. Dalsze prace przejęła Rada Solecka. Dzisiaj w Gdowie każda ulica ma swoją nazwę i problemy istniejące poprzednio przestały istnieć.

Rok 2004 – to dalsze prace związane z odnawianiem zabytkowego dziedzictwa Ziemi Gdowskiej. Stowarzyszenie wystąpiło do Urzędu Marszałkowskiego o dotację na renowację kapliczek pochodzących przeważnie z XIX i początku XX wieku. Nasza prośba nie została uwzględniona. Rozpoczęła się współpraca z Klubem Przyjaciół Wieliczki, któremu przewodzi p. Jadwiga Duda. Odbywały się wspólne zebrania, wycieczki mające na celu zapoznanie się z zabytkami powiatu wielickiego. Współpraca ta jest kontynuowana.

W tym roku do Stowarzyszenia wstąpili: p. Izabella Auner-Kargól – prezes Dworu „Bella Vita” w Woli Zręczyckiej i p. Seweryn A. Wiślocki – kurator Galerii Sztuki Dwór „Bella Vita” oraz Dwór „Bella Vita” – jako członek wspierający. Pierwszym wspólnym działaniem była wystawa w Galerii Sztuki Dwór „Bella Vita” fotogramów znakomitego, wybitnie utalentowanego mistrza obiektywu – Janusza Kulmy z Niegowici. Ekspozycja ta, zatytułowana „Ziemia Gdowska. Nasze, magiczne centrum świata. Natura, kultura i ludzie w obiektywie Janusza Kulmy” zrealizowana została pod patronatem Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Gdowskiej. Czas jej prezentacji przewidywany był na czerwiec–wrzesień 2004, w rzeczywistości, w efekcie powodzenia, przedłużył się do kwietnia roku następnego. Pomijając w orientacyjnej statystyce gości dworu z Polski i szerzej – Europy, wystawę oglądało ponad 300 uczniów wraz z nauczycielami z terenu naszej gminy. Dla nich kurator Galerii prowadził gratis lekcje muzealne na temat historii Ziemi Gdowskiej. Stowarzyszenie rozpoczęło przygotowania do obchodów 250-tej rocznicy urodzin gen. Jana Henryka Dąbrowskiego, przypadającej w 2005 roku.

Rok 2005 przyniósł kilka znaczących osiągnięć realizacyjnych. Stowarzyszenie wyszukało konserwatora dla pomnika gen. J.H. Dąbrowskiego. Wcześniej, bo na przełomie lat 2004/2005 zaistniała inicjatywa konkursu szkolnego „Jeszcze Polska nie umarła” dla uczniów szkół gminy gdowskiej. Autorką pomysłu była Izabella Auner-Kargól. Po uzyskaniu akceptacji projektu w styczniu 2005 r. w Warszawie, w Muzeum Niepodległości (dotyczyło to zasad partnerskiego współdziałania ze Stowarzyszeniem – Muzeum i Fundacji „Polonia Restituta”) – prezes SPGZ Tadeusz Feliks i Seweryn A. Wiślocki przedstawili go w Urzędzie Gminy i po akceptacji wójta Zbigniewa Wojasa rozpoczął się okres wyťažonej pracy merytoryczno-organizacyjnej w szkołach.

W dniu 12 marca 2005 r. miała miejsce promocja gminy Gdów w Warszawie, w Muzeum Niepodległości, w ramach I Spotkania Mistrzów Małych Ojczyzn. Zaistniała ona z inicjatywy Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Gdowskiej, Dworu „Bella Vita”, a została zrealizowana pod patronatem wójta przy kreatywnej współpracy z GOK-iem. Świetnie przygotowany, atrakcyjny program wzbudził aplauz licznej publiczności.

W konkursie szkolnym, mimo nieco spóźnionego ogłoszenia, na 14 szkół w gminie, udział wzięło 9. Zrealizowany on został w 6 kategoriach: plastycznej (plakat symbolizujący tradycje polskich walk o wolność z uwzględnieniem postaci gen. J.H. Dąbrowskiego), literackiej (esej o współczesnym patriotyzmie), scenopisu (scenariusza Święta Narodowego), programów multimedialnych pod hasłem „Pomniki i miejsca upamiętnione w mojej miejscowości i okolicy związane z walkami o odzyskanie niepodległości w okresie rozbiorów Polski”, dokumentalnej – albumów (fotografie, rysunki, opisy, kopie dokumentów itp. na temat: „Tradycje niepodległościowe w mojej rodzinie”), oraz turnieju recytatorskiego poezji patriotycznej. W konkursie, we wszystkich kategoriach, wzięło udział ponad 150 uczniów, a poziom prac był ogólnie dobry. W dniu 25 maja 2005 r. odbyło się uroczyste zakończenie konkursu w Dworze „Bella Vita”. Efektowne nagrody (wartości 3900 zł) zostały w całości ufundowane przez Muzeum Niepodległości w Warszawie⁵.

⁵ Obszerniejsze sprawozdanie w „Małopolsce”. T. IX: 2007, s. 327–333.

W dniu 4 sierpnia 2005 r. odbył się wernisaż wystawy Bohdana Wróblewskiego „Orzeł Biały oraz broń i barwa Legionów Jana Henryka Dąbrowskiego” w Galerii Sztuki Dwór „Bella Vita”. Ekspozycja zorganizowana przez Muzeum Niepodległości w Warszawie, Muzeum im. St. Fiszerę w Bochni i Galerię Dworu w Woli Żręczyskiej, była pod patronatem Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Gdowskiej. Ekspozycja trwała do 18 września 2005 r. i cieszyła się ogromnym zainteresowaniem. Samych uczniów szkół gdowskich i dobczyckich (sąsiednia gmina) przewinęło się ponad 350 (11 klas) i 20 nauczycieli. Dla młodzieży prowadzone były nieodpłatnie lekcje historyczno-muzealne. Wystawa ta była potem prezentowana w Muzeum w Bochni, Starostwie Powiatowym w Wieliczce i Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie.

W dwa dni po zakończeniu uroczystości o randze państwowej pod kopcem i pomnikiem gen. J.H. Dąbrowskiego, 8 sierpnia 2005 r. Towarzystwo Opieki nad Kopcem zorganizowało w Muzeum Pamięci gen. J.H. Dąbrowskiego w Pierzchowie, konferencję poświęconą pamięci swego wybitnego ziomka, na którą zaproszono organizacje społeczne i osoby czynnie związane z opieką i ochroną też szczególnego dla każdego Polaka miejsca. Stowarzyszenie nasze, podobnie jak pozostali uczestnicy, otrzymało od wójta gminy Gdów medal pamiątkowy

W 2005 r. odbyły się kolejne wycieczki edukacyjne gimnazjalistów do Akademii Górniczo-Hutniczej. Udało się doprowadzić do wymiany Krzyża Krożańskiego, upamiętniającego tragiczne wydarzenia w Krożach na Litwie. Umieszczono przy nim tablicę granitową z informacją o tej litewskiej miejscowości. Stowarzyszenie po raz pierwszy uczestniczyło w organizowaniu Święta Dni

Gdowa. Kontynuowane były prace związane z konserwacją kapliczki wotywniej przy ul. Krakowskiej w Gdowie. Nie została ona odnowiona w całości z powodu braku pieniędzy. Przystąpiono do wykonania tablicy metalowej informującej (tekst + fotografie) o najstarszych zabytkowych pomnikach nagrobnych znajdujących się na gdowskim cmentarzu. Została ona w 2007 r. umieszczona przed głównym wejściem do gdowskiej nekropolii.

W dniu 6 lutego 2006 r. w Muzeum Niepodległości w Warszawie odbyło się podsumowanie roku obchodów 250 rocznicy urodzin gen. J.H. Dąbrowskiego w Polsce. Wkład gminy Gdów w te obchody został wysoko oceniony ze szczególnym podkreśleniem inicjatyw, energii i konsekwencji w działaniu Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Gdowskiej.

W 2006 roku Stowarzyszenie postanowiło doprowadzić do zadowalającego finału inwentaryzację kapliczek, krzyży, przydrożnych figur w całej gminie Gdów. Każdy obiekt sfotografowano i dokładnie opisano. Prace te przeprowadzono, zatrudniając do nich bezrobotnych w ramach programu „Pożyteczna praca”.

Członkowie Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Gdowskiej przed odnowioną figurą św. Jana Nepomucena

W pierwszej połowie roku skradziono naszą skarbonkę z centrum Gdowa. Policja przy pomocy mieszkańców Gdowa odnalazła ją po kilku dniach. Była mocno zniszczona. Po naprawie wróciła na swoje miejsce. W konsultacji z SPZG i przy pomocy merytoryczno-organizacyjnej prezesa Tadeusza Feliksa, p. Stanisław Kupiec odnowił własnym sumptem sakralną rzeźbę wotywną w Gdowie na Dłużyznach.

W dniu 7 września 2006 r. odbył się w Galerii Sztuki Dworu „Bella Vita” wernisaż wystawy rzeźbiarskiej Gustawa Hadyny. Ekspozycja prac jednego z czołowych, współczesnych rzeźbiarzy polskich została zorganizowana wspólnie ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Ziemi Gdowskiej. Była prestiżowym elementem artystycznym dorocznego Święta „Sztuka i Wino”, imprezy organizowanej od 1996 r. w Dworze. Hadyna w swoim bogatym dorobku zrealizował wiele pomników wielkich postaci historycznych, polityków i pisarzy m.in. Tadeusza Kościuszki, Józefa Piłsudskiego, Wincentego Witosa, Marii Konopnickiej, Witolda Gombrowicza. Wystawa cieszyła się tak dużym zainteresowaniem, że została przedłużona do początku listopada. Wystawę oglądnęli uczniowie 7 klas szkół gdowskich (ponad 200 uczniów i 14 nauczycieli).

Dla uczczenia 88 rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Gdowskiej wraz z Galerią Sztuki Dwór „Bella Vita” i Muzeum Niepodległości zorganizowało wystawę „Marszałek Józef Piłsudski w drodze do niepodległości Polski”. Wystawa była zbudowana z dwu cykli grafik wybitnego artysty okresu międzywojnia Zdzisława Czerwińskiego, oraz Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Rok 1921. (oryginał!) zawierającego treść Traktatu Ryskiego z mapą ustalonej wówczas granicy między Polską a Sowiecką Rosją i Ukrainą. Wystawę otwarto 10 listopada 2006 r. Wystawę zwiedziło ok. 280 uczniów ze szkół gdowskich (9 klas i 16 nauczycieli) oraz 60 uczniów z gminy Dobczyce (2 klasy i 3 nauczycieli). Dla młodzieży prowadzone były nieodpłatnie lekcje historyczno-muzealne.

W 2007 roku prace Stowarzyszenia przede wszystkim koncentrowały się na renowacji zabytkowej figury św. Jana Nepomucena w Gdowie, oraz koniecznej zmiany jej lokalizacji. Działania powiodły się i święty, jak nowy, mimo swoich 139 lat nadal stoi przy moście na Rabie, choć w nieco innym miejscu, chroniąc Gdów, wedle głębokiej wiary jego mieszkańców, przed powodzią. Na obelisku ku czci Bartosza Głowackiego w Gdowie, SPZG umieściło nowy, odlany z brązu kartusz, na którym widnieje godło oraz napis: „Bóg – Honor – Ojczyzna”. Poprzedni, istniejący od 1903 roku, został zniszczony przez Niemców.

Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Gdowskiej poczuwa się do odpowiedzialności za swoją małą ojczyznę, za jej dziedzictwo kulturowe i środowisko naturalne – które trzeba przekazać w jak najlepszym stanie przyszłym pokoleniom. To jest w rozumieniu członków SPZG – istota i sens regionalizmu, którzy wartość tej koncepcji potwierdzili w wieloletnim działaniu. Jest rzeczą oczywistą, iż nie byłoby tak znaczących, tak dobrych dla społeczności Ziemi Gdowskiej efektów działania, gdyby nie pełna wzajemnego zrozumienia współpraca z władzami samorządowymi, Gminnym Ośrodkiem Kultury, szkołami z terenu całej gminy. Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Gdowskiej stara się budować mosty, przełamywać bariery mentalne między swoją małą ojczyzną a otaczającym ją światem m.in. przez promowanie jej w całym kraju.

Konsultacja historyczna Seweryn A. Wislocki.